

УДК 377.1

Вархолик Галина, Савула Богдан

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Розглянуто професійні вимоги до майбутніх педагогів. Проаналізовано чинники впливу на розвиток професійної майстерності майбутніх педагогів під час навчання. Виявлено, що педагогічна (професійна) спрямованість особистості педагога характеризується інтересами, нахилами, переконаннями, ідеалами.

Ключові слова: майбутні педагоги, професійна майстерність, педагогічна діяльність, педагогічна освіта, заклади вищої освіти.

Постановка проблеми. Рівень професійної майстерності педагога в сучасному суспільстві є одним з визначальних чинників демократичного суспільства з високою культурою. Професійна майстерність притаманна далеко не всім практикуючим педагогам. Тому однією з нагальних проблем, яка стоїть сьогодні перед вищою педагогічною освітою, є розвиток професійної майстерності майбутніх педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Аналіз праць відомих педагогів (О. Дубасенюк, І. Зязюна, Н. Кузьміної, В. Кременя та інших) щодо розвитку професійної майстерності педагога дозволяє окреслити його як, з одного боку, практичну діяльність, що відзначається конкретністю, конструктивністю, оперативністю, а з іншого – теоретичне, системне й діалектичне мислення в його практичному застосуванні. Специфічними якостями та психологічними характеристиками професійних якостей педагога є: практична спрямованість, конструктивність, конкретність, оперативність, своєчасність; поліпроблемність, комплексність, емпатійність, деталізованість, рефлексивність, організованість, впорядкованість; динамічність, лабільність, гнучкість, швидкість, креативність, незалежність, продуктивність; системність, діалектичність, прогностичність, аналітичність, критичність, селективність.

Мета статті полягає у розкритті особливостей зарубіжного досвіду організації виробничої практики студентів коледжів.

Виклад основного матеріалу. Загальна схема професійної діяльності педагога містить: ціннісні орієнтації і професійну етику; загальні і спеціальні здібності; професійно значущі якості особистості; професійно необхідні знання, сферу професійної компетентності; професійні навички і уміння; професійну техніку [3, с.77].

Кожному періоду професійного розвитку людини відповідає особливий цикл змін, які є результатом розвитку, що набувають кожного разу вищі якісні форми. Результатом періоду професійної підготовки педагога є навчально-професійні успіхи, свідоцтва і дипломи, які дають право

розпочати роботу за фахом (професійна кваліфікація випускників вищих закладів освіти). Результатом періоду професійної адаптації, ідентифікації і стабілізації молодих працівників є їх суспільно-професійна придатність (придатність до праці випускників учбових закладів).

Успішне функціонування педагогів в професійній діяльності є досягненням суспільно-професійного успіху, тісно пов'язане з підвищенням кваліфікації, суспільно-професійним вдосконаленням. Результатом остаточного професійного розвитку працівників є формування рис професійної особи [5, с. 58].

Відмінною ознакою професійного мислення педагога є не стільки необхідність виконання вже готових завдань, скільки вміння їх диференціювати, діагностувати, правильно ставити й формулювати, а також прогнозувати перспективи та можливості реалізації, психологічні наслідки їх ефективного розвитку. Тобто, однією з найважливіших характеристик професійного мислення педагога є вміння бачити в професійних завданнях проблемні ситуації, створювати та аналізувати їх.

Суттєвими ознаками професійного мислення педагога є комплексність і системність бачення проблем клієнта, визначення творчих варіантів їх подолання, що потребує, відповідно, високої гнучкості мислення. Визначено рефлексивну прогностичність як специфічну особливість професійного мислення педагога, яка обумовлює досить жорсткі вимоги до рівня розвитку рефлексивних і творчих мисленнєвих умінь педагога [4].

Педагогічна (професійна) спрямованість особистості педагога характеризується інтересами, нахилами, переконаннями, ідеалами. На підставі їхнього аналізу можна зробити висновок, наскільки значущі для нього педагогічна діяльність та її об'єкт, як глибоко він усвідомлює можливість правильного розв'язання педагогічних задач; як пов'язана педагогічна спрямованість з іншими видами спрямованості (наука, мистецтво, громадсько-корисна діяльність); наскільки вчитель задоволений своєю діяльністю; які труднощі трапляються в його діяльності і як він їх долає; як співвідносяться педагогічна спрямованість із самооцінкою особистості, рівнем домагань, здібностями, характером тощо.

Професійна педагогічна спрямованість – суттєва ознака та передумова справжнього авторитету вчителя, один із найважливіших суб'єктивних факторів досягнення успіхів у професійно-педагогічній діяльності.

Педагогічна спрямованість може бути:

- справжня – полягає у стійкій мотивації на формування особистості учня засобами предмета, який він викладає, на переструктурування цього предмета з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей, на формування потреби учня у знанні, носієм якого є педагог;

- формальна – виявляється у відсутності адекватної мотивації міжособистісної взаємодії, переживання за результати своєї діяльності, неврахування нових та індивідуальних особливостей учнів. Вчитель формально виконує свою професійну роль;

• оманлива – характеризується відсутністю потреби у міжособистісних контактах, байдужим ставленням до учнів, незацікавленістю у результатах їхнього навчання, виховання і розвитку. Педагог не займає професійну позицію, його основні інтереси знаходяться поза сферою педагогічної діяльності.

Педагогічна спрямованість розглядається як у вузькому, так і широкому змістах. У більш вузькому змісті педагогічна спрямованість визначається як професійнозначима якість, що займає центральне місце в структурі особистості вчителя й обумовлює його індивідуальну й типову своєрідність. У більш широкому (у плані інтегральної характеристики праці) – як система емоційно-ціннісних відносин, що задає ієрархічну структуру домінуючих мотивів особистості вчителя, що спонукають до твердження в педагогічній діяльності й спілкуванні.

Ієрархічна структура педагогічної спрямованості вчителя може бути представлена в такий спосіб:

а) спрямованість на дитину (і інших людей), пов'язана з турботою, інтересом, любов'ю, сприянням розвитку його особистості й максимальної самоактуалізації його індивідуальності; вона має на меті виробити в учня мотивацію навчання, пізнання навколишнього світу, людей, самого себе.

б) спрямованість на себе, пов'язана з потребою у самовдосконаленні й самореалізації в сфері педагогічної діяльності;

в) спрямованість на предметний бік професії вчителя (зміст навчального предмета).

Запропонована структура педагогічної спрямованості принципово відрізняється місцем і питомою вагою домінуючих мотивів. Психологічною умовою розвитку педагогічної спрямованості, на думку Л.М. Мітіної, є усвідомлення вчителем провідного мотиву власного поведіння, діяльності, спілкування й необхідності його зміни. Динаміка педагогічної спрямованості визначається перебудовою мотиваційної структури особистості вчителя із предметної спрямованості на гуманістичну.

Отже, структура спрямованості особистості надзвичайно складна і багатоаспектна. У її структуру входять, передусім, усвідомлені мотивації поведінки: мета, інтереси, ідеали, переконання особистості.

Висновки. Таким чином, професійна майстерність педагога може бути представлена узагальненою еталонною моделлю. Згідно з нею, компетентна особа здатна на основі особистісної зацікавленості у результаті, моделювати й оцінювати наслідки своїх дій на тривалу перспективу; це сприяє її переходу з позиції індивіда, який засвоює накопичений досвід, у позицію творця, який створює певні цінності в ході професійно-педагогічної діяльності. Професійна майстерність педагога виявляє особисті можливості викладача, що дозволяють самостійно й досить ефективно вирішувати педагогічні завдання. Для цього необхідно знати педагогічну теорію, уміти й бути готовим застосовувати її на практиці. Спрямованість особистості педагога зумовлює результат і активність у професійній діяльності.

Основним мотивом адекватної педагогічної спрямованості є інтерес до змісту педагогічної діяльності, усвідомлення свого покликання, відчуття потреби в обраній діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в удосконаленні та розвитку нових підходів до педагогічної освіти.

Список використаних джерел

1. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ : Грамота, 2003. 216 с.
2. Кузьміна Н.В. Психологическая структура деятельности учителя. Гомель: Гомельский гос. ун-т., 1976. 183 с.
3. Лосева Н.М. Самореалізація викладача: теоретичний аспект: монографія. Донецьк: ДонНУ, 2004. 387 с.
4. Мамічева О.В. Теоретико-методологічні основи розвитку предметнопедагогічних здібностей викладачів вищих навчальних закладів гуманітарного профілю: монографія. Слов'янськ : ДДПУ, 2009. 274 с.
5. Маркова А.К. Психология профессионализма. Москва: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. 312 с. С.58.

Varholik Galina, Savula Bohdan

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

В статье рассмотрены профессиональные требования к будущим педагогам. Проанализированы факторы влияния на развитие профессионального мастерства будущих педагогов во время обучения. Выяснено, что педагогическая (профессиональная) направленность личности педагога характеризуется интересами, склонностями, убеждениями, идеалами.

Ключевые слова: *будущие педагоги, профессиональное мастерство, педагогическая деятельность, педагогическое образование, высшее учебное заведение.*

Varholik Galina, Savula Bohdan

FACTORS OF THE IMPACT ON THE PROFESSIONAL SKILLS OF FUTURE TEACHERS

The professional requirements for future teachers are considered. The factors of influence on the development of professional skills of future teachers during training are analyzed. It is revealed that pedagogical (professional) orientation of teacher's personality is characterized by interests, inclinations, beliefs, ideals.

Keywords: *future teachers, professional skill, pedagogical activity, pedagogical education, institutions of higher education.*

УДК 378.147:373

Волосянська Наталія, Опачко Магдалина

ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

У статті розкрито сутність і зміст організації освітньо-виховного процесу у дошкільному закладі. Проаналізовано сучасні вимоги до організації освітньо-виховного процесу у дошкільному закладі та визначено в цьому контексті актуальні напрями підготовки фахівців у сфері організації дошкільної освіти.

Показано, що готовність до організації освітньо-виховного процесу у дошкільному закладі передбачає формування у майбутніх фахівців умінь реалізувати організаційну функцію у напрямках: організаційно-дидактичному, організаційно-гральному, організаційно-розвивальному, організаційно-змістовому, організаційно-технологічному, організаційно-інтегративному, організаційно-діагностичному, організаційно-самоактуалізаційному.

***Ключові слова:** дошкільна освіта, організатор дошкільної освіти, освітньо-виховний процес, напрями підготовки.*

Постановка проблеми. Співвідносні соціально-економічні перетворення, що відбуваються в країні, ставлять нові вимоги до якості професійної підготовки майбутніх фахівців, до рівня розвитку їхньої готовності щодо виконання професійних завдань, до змісту професійної освіти, що в свою чергу зумовлює необхідність розробки теоретичних і методичних основ формування самостійної, ініціативної, творчої особистості, яка здатна до професійного самовизначення.

Слід зазначити, що підготовка сучасних фахівців для дошкільної освіти здійснюється в умовах освітньої реформи «Нова українська школа», важливим завданням якої є забезпечення наступності між ланками освіти: гармонійний розвиток особистості дитини у період дошкільного дитинства та старту шкільного життя – основа подальшого її успіху в умовах безперервної освіти впродовж дорослого життя.

На думку педагогів (Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Кот, К. Крутій), успіх діяльності освітніх закладів, зокрема дошкільних, залежить від рівня фахової компетентності та професійної майстерності педагогічного колективу. Не менш важливим для успішної діяльності закладу дошкільної освіти є компетентність педагогів-менеджерів, педагогів-методистів, що забезпечують організаційно-управлінський супровід діяльності дошкільного закладу.

Аналіз досліджень і публікацій. Сьогодні існують зарубіжні й вітчизняні дослідження, в яких розкрито окремі аспекти підготовки менеджера в системі дошкільної освіти, спрямовані на: формування